

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Innviðaráðuneytið
Sölvhólgötu 7
101 Reykjavík

Reykjavík 13. október 2023

2308003SA FHS
Málalykill: 00.64

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um skipulag haf- og strandsvæða

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt stjórnvalda dags. 3. október 2023 (181/2023) þar sem lögð eru fram drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um skipulag haf- og strandsvæða til samráðs. Vísað er til umsagnar Sambands íslenskra sveitarfélaga um áformaskjal sem sent var í samráðsgátt fyrr í sumar. Með frumvarpinu sem til samráðs er kemur betur í ljós hvaða efnislegu breytingar fyrirhugað er að gera á lögum um skipulag haf- og strandsvæða.

Samband íslenskra sveitarfélaga gerir engar athugasemd við fyrirhugaðar breytingar hvað varðar verkaskiptingu stjórnarráðsins enda um þarfar breytingar að ræða sem standast betur tíðar breytingar stjórnarmálefna milli mismunandi ráðuneyta sem iðulega eiga sér stað við alþingiskosningar. Hið sama á við um skipunartíma svæðisráða enda má ekki vera vafi á því hvaða valdheimildir þau hafa. Fagnar sambandið því að svæðisráðin séu skipuð í heilt kjörtímabil í senn. Þrátt fyrir það vill sambandið ítreka að það telji mun betur fara á því að skipunartími svæðisráða verði bundinn við kjörtímabil sveitarstjórna í stað þess að þau séu bundin við kjörtímabil Alþingis til þess að tryggja samfellu og virkni í störfum svæðisráða. Ekki er rökstutt að neinu marki í drögum að frumvarpi sem til samráðs er hvers vegna heppilegra sé að binda kjörtímabil ráðsins við alþingiskosningar.

Sambandið tekur undir að breytingar á 2. mgr. 8. gr. um hlutverk Skipulagsstofnunar sé heppilegra en núgildandi ákvæði laganna, enda hefur Skipulagsstofnun mikilvæga þekkingu á skipulagi aðliggjandi svæða og getur veitt mikilvæga innsýn í þau ákvæði sem nauðsynlegt er að kveða á um í skipulagi haf- og strandsvæða.

Í frumvarpinu er lagt til að við 2. mgr. 10. gr. bætist nýr málslíður þar sem fram komi að tekið skuli mið af öðrum stefnum og áætlunum sem áhrif hafa á nýtingu og vernd haf- og strandsvæða. Ekki kemur fram í frumvarpinu til hvaða áætlana vísað sé til að öðru leyti en því að taka þurfi mið af kerfisáætlun um uppbyggingu flutningskerfis raforku. Sambandið telur mikilvægt að fram komi frekar í frumvarpinu til hvaða áætlana sé vísað til annarra en kerfisáætlunar.

Sambandið vill auk framangreinds benda á ákvæði II. til bráðabirgða við lög um skipulag haf- og strandsvæða þar sem fram kemur að löggin „skuli“ endurskoðuð í ljósi reynslunnar þegar vinnu við gerð strandsvæðisskipulags samkvæmt ákvæði til bráðabirgða I er lokið en eigi síðar en þremur árum eftir gildistöku laganna. Fyrir liggur að bæði þessi tímamörk eru liðin, þriggja ára frestur og auk þess liggur fyrir

strandsvæðisskipulag á umræddum tveimur svæðum skv. ákvæði til bráðabirgða I. Í þeirri endurskoðun skuli horft til:

1. Afmörkunar haf- og strandsvæða landmegin.
2. Viðmiðunarlínu ytri afmörkunar strandsvæðisskipulags.
3. Stjórnar og framkvæmdar skv. 4. gr.
4. Skipan svæðisráða skv. 5. gr.

Í frumvarpinu kemur fram það mat ráðuneytis að niðurstaða yfirferðar af gerð strandsvæðisskipulags fyrir Vestfirði og Austfirði sýni að ekki sé þörf á að gera frekari breytingar á lögnum en gerðar eru með frumvarpinu.

Að mati sambandsins er varhugavert að áætla að ekki sé þörf á frekari breytingum enda hefur ekki verið haft samráð við sveitarstjórnarstigið, hvorki sambandið, landshlutasamtök eða einstök sveitarfélög að undanskildu því áformaskjali sem sett var í samráðsgátt sl. sumar. Heppilegra hefði verið að hafa mun ítarlegra samráð við stærstu hagsmunaaðila sem koma að vinnu við gerð skipulags um haf- og strandsvæði.

Þá var ekki tekið tillit til ábendinga sambandsins sem fram koma í umsögn við áformaskjal í samráðsgátt, né útlistað í frumvarpinu hvers vegna ekki er tekið tillit til þeirra. Í umsögninni segir m.a.:

„Sambandið telur jafnframt við þetta tækifæri mikilvægt að endurskoða tiltekin ákvæði laga um skipulag haf- og strandsvæða, allt með það að markmiði að gera vinnu við skipulagið hagkvæmari og markvissari. Fyrir það fyrsta telur sambandið mikilvægt að svæðisráð verði umsagnaraðili skipulags sem nær að mörkum skipulags haf- og strandsvæðis, bæði meðan á vinnslu skipulagsins stendur og ekki síður eftir að skipulag haf- og strandsvæðis hefur tekið gildi. Mikilvægt er að svæðisráð verði lögbundinn umsagnaraðili við slíkar aðstæður. Í öðru lagi þarf að kanna breytingar á 10. og 14. gr. laga um skipulag haf- og strandsvæða. Samkvæmt 10. gr. laganna er ekki tekið fram að gildistími skipulags haf- og strandsvæðis sé tímabundinn heldur er um að ræða skipulag sem hefur ótakmarkaðan gildistíma. Í 14. gr. laganna kemur síðan fram að eingöngu séu gerðar breytingar á skipulagi haf- og strandsvæða telji Skipulagsstofnun að gera þurfi slíkar breytingar auk þess sem ráðherra getur skipað svæðisráð að eigin frumkvæði til þess að koma á breytingum. Sambandið telur mikilvægt að skipulag haf- og strandsvæða lúti sömu lögmálum og aðalskipulag sveitarfélaga og sé endurskoðað með reglubundnum hætti. Um sambærilegt skipulag er að ræða í gerð og vinnslu. Slíkt hefur í för með sér mun markvissari vinnu við þróun skipulags haf- og strandsvæða. Hættan er sú að tregða sé til reglubundinnar endurskoðunar skipulagsins vegna þess kostnaðar sem það hefur í för með sér. Leggur sambandið til að ákvæðinu verði breytt með sama hætti og á við um gildistíma og breytingar á aðalskipulagi sveitarfélaga, sbr. m.a. 4. mgr. 28. gr. skipulagslaga nr. 123/2010.“

Sambandið telur jafnframt ástæðu til þess að ítreka þær tillögur sem komið hafa fram á fyrri stigum við setningu laga um skipulag haf- og strandsvæða að strandsvæði eigi að fara undir skipulagslögsögu sveitarfélaga, enda geta ákvarðanir sem teknar eru um skipulag á sjó haft grundvallaráhrif á hagsmuni einstakra sveitarfélaga. Fyrir liggur að í stefnumörkun sambandsins fyrir árin 2022-2026 kemur fram:

„Skipulagsvaldið er einn af hornsteinum sjálfstjórnarréttar sveitarfélaganna sem skal virða og ná til alls lands sem og haf- og strandsvæða.“

Telur sambandið mikilvægt að huga að því að veita sveitarfélögunum ríkari rétt til ákvarðanatöku sem hefur grundvallaráhrif á hagsmuni þeirra og huga þurfi að því við endurskoðun laganna. Telur sambandið reynsluna af starfrækslu svæðisráða sýna að huga þurfi að skýrara hlutverki og samræmi við skipulagsáætlanir sveitarfélaga. Verkaskipting þurfi að vera skýrari enda þarf að vera samræmi milli uppbyggingaráforma í landi og á haf- og strandsvæðum.

Í ljósi framangreinds ítrekar sambandið þá afstöðu að frekara samráðs sé þörf um breytingar á lögunum og ítrekar jafnframt boð sitt um að koma að því samráði.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Valgerður Rún Ben.

Valgerður Rún Benediktsdóttir
sviðsstjóri lögfræði- og velferðarsviðs